

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Kartofflerne

Citation: Andersen, H. C.: "Kartoflerne", i *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 381.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890591645840/facsimile.pdf> (tilgået 18. september 2021)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Titlen oversat fra lat. »de re fabula narratur« (Horats: Satira I.1.69), jvf. Vogel-Jørg 661.

Woel II 525 mener, at A har haft Lafontaines dyrefabler i tankerne ved nedskrivningen.

2. *Talismanen* tryktes første gang i Dansk Folkeblad Nr. 36. 4.11.1836. Motivet er almindeligt i folkeeventyrene, og A brugte det senere under titlen Manden uden Sorg og Savn i *Krøblingen* (V 207.31-208.6).

3. *Den gamle Gud lever endnu* tryktes første gang i Dansk Folkeblad Nr.39-40, 18.11.1836.

229.6 *Talisman*] lykkebringende tryllegenstand. – **36-37** *Skatmeis*] Løjt af pile- eller hyldegren.

231.18 *sorgfuld*] sorgfuld. – **36** *den gamle Gud lever endnu*] gammelt ordspøg, jvf. EDB 92.

[Temperamenterne]

Ikke tidligere trykt, men benyttet i eventyrkomedien *Hyldemoer* (1831), jvf. Jørn Langsted: H.C.Andersens »Hyldemoer«, 1951 i: A-iana 2rk. VI 234-252 (specielt 245ff).

233.15 *stids*] vide.

235.28 *chemiske Svovlstikker*] blev opfundet i 1830'erne.

Kartoflerne

Kartoflene tryktes første gang posthumt i A-iana 2rk. II 218-20.

Eventyret er skrevet i begyndelsen af 1835. Efter i et par uger at have lidt af en byld i ryggen skriver A 16.2.1835 til veninden Henriette Wulff: »I Aftes fik jeg første Gang Trang og Lyst til at skrive igjen Noget, et lille Stykke om »Kartofler«; ja det er slet ikke just for den landoconomiske Tidende, men dog læseligt, naar dette Brev nu er slutted taget jeg fat, De skal snart faac det at læse, hvis jeg selv synes derom« (BHW II 195).

Herefter omtales eventyret aldrig senere, selv om A skrev to udkast (k trykt i A-iana 2rk. II 218-20), men det blev dog ikke glemt. Fra det første udkast hentede han i 1860 lokaliteten med bommandens kartof-

fejlmærk i *Hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige* (IV 84), som også går igen i *Hvad man kan hvide paa* (V 108). Og endelig brugte han en episode med en pige, der glæder sig til at skulle have varme kartofler til middag, lævrigt et selvbiografisk træk, i *Lysens* (V 146.32-35 m.note).

237.9-10 *den store Preuser Konge, gamle Fritz*] Frederik II, den Store (1712-(1740-)86).

Urbanus

Ikke tidligere trykt.

Hvornår eventyret er skrevet vides ikke, men det må dog dateres til før april 1858. Senest på dette tidspunkt har A nemlig omarbejdet det til brug for *Dynd-Kongens Datter*. Om motivet se n.t. III 93.14-94.21.

238.7-8 *For Gud ... Nattesagt*] ikke hos Paulus. A tænker sandsynligvis på Peters 2. Brev 3.8: een dag er for Herren som tusinde år, og tusinde år som en dag. – **28** *bestyrtet*] bestyrtet.

239.6 *hoo*] hvem.

Æblet

Eventyret tryktes første gang posthumt i BHW II 346-48.

Eventyret er skrevet under A.s ophold på Basnæs 26.9.-18.10.1857. 12.10.1857 fortæller han i et brev Henriette Wulff: »jeg er i Dag saa uendelig uilfreds, det er som Sot og Syge saac paa mig med onde Øine og sagde: »aaa, kommer Du!« (BHW II 345). Senere samme dag skrev han endnu et brev til samme og heri hedder det: »den triste Stemning hvori jeg skrev Epistelen No 1 sluttede med at jeg digtede et lille Eventyr, der maaskee har sin bedste Betydning ved at jeg kom i Ligevægt, det er en Historie om et Æbletræ. Seer De, noget er godt for Noget!« (ib. 345f). Og 14.10. noterer han i Dagbøger: »Skrevet Historien: Æblet« (IV 295).

Selv om eventyret for så vidt havde opfyldt sin mission at bringe A i bedre humør og derefter blev henlagt, blev det dog benyttet i anden sammenhæng, nemlig i *Pebersvendens Natløb* (III 37.36-38.16).

242.11-13 *hans Tanke ... han løse*] et udtryk for H.C.Ørstedes ideer om